

Dosarul nr. 3ra-933/2021

Prima instanță: Curtea de Apel Comrat (G. Colev, Ș. Starciuc, A. Crudov)

DECIZIE

16 septembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Tamara Chișca-Doneva
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru
Victor Burduh

examinând recursul depus de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de
Chendighelean Alexandr împotriva Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, persoane
terțe Chendighelean Alexandr, Gherasimov Grigorii, Primăria s. Bugeac, Biroul
electoral al secției de votare nr. 36 din s. Bugeac, Biroul electoral al secției de votare
nr. 37 din s. Bugeac, Biroul electoral pe circumscripția nr. 1 Comrat, privind anularea
hotărârii Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 56/1 (261) din 03 septembrie
2021 privind stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru runda I la alegerile deputaților
Adunării Populare a Găgăuziei din 19 septembrie 2021, în partea ce ține de stabilirea
tirajului buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac și obligarea
emiterii actului administrativ,

împotriva hotărârii din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat,

c o n s t a t ă :

La 06 septembrie 2021, Chendighelean Alexandr a depus la Curtea de Apel
Comrat cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale a
Găgăuziei, persoane terțe Chendighelean Alexandr, Gherasimov Grigorii, Primăria s.
Bugeac, Biroul electoral al secției de votare nr. 36 din s. Bugeac, Biroul electoral al
secției de votare nr. 37 din s. Bugeac și Biroul electoral pe circumscripția nr. 1 Comrat,
privind anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 56/1 (261) din
03 septembrie 2021 privind stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru runda I la
alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei din 19 septembrie 2021, în partea
ce ține de stabilirea tirajului buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15

Bugeac și obligarea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei de a stabili tirajul buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac într-un număr de 1842 buletine de vot, de a organiza participarea la vot în cadrul alegerilor deputaților Adunării Populare a Găgăuziei numite pentru data de 19 septembrie 2021 a persoanelor (alegătorilor) ce au în circumscripția electorală nr. 15 Bugeac viză de reședință, adică locul aflării temporare a persoanei (alegătorului) confirmat în buletinul de identitate.

În motivarea cererii Chendighelean Alexandr a indicat că, la 21 iulie 2021, a fost dat startul campaniei electorale pentru Alegerile deputaților în Adunarea Populară a UTA Găgăuzia din 19 septembrie 2021.

La 26 iulie 2021, Chendighelean Alexandr a fost înregistrat de către Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei în calitate de candidat în funcția de deputat al Adunării Populare din Găgăuzia pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac.

La 03 septembrie 2021, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a aprobat hotărârea nr. 56/1 (261) privind stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru runda I la alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei din 19 septembrie 2021, conform anexei. În particular, pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac (secțiunile de votare nr. 36 și nr. 37) s-a stabilit tirajul buletinelor de vot într-un număr total de 1106 de buletine de vot.

Reclamantul a menționat că numărul indicat de buletinele de vot nu corespunde cu numărul real de alegători în circumscripția electorală nominalizată, anume, potrivit datelor campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din Republica Moldova desfășurate la 11 iulie 2021, pe teritoriul circumscripției electorale nr. 15 Bugeac figurau 1824 de alegători. Astfel, tirajul buletinelor de vot pe circumscripția electorală numită, ținând cont de prevederile art. 49 alin. (2) din Codul electoral al Găgăuziei, unde se stipulează că buletinele de vot se tipăresc într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători cu o rezervă de un procent de la numărul acesta, și trebuie să conțină un număr de 1842 buletine de vot ($1824 \times 1\% = 1842$) și nu 1106 - cum s-a stabilit în hotărârea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei contestată.

Reclamantul a precizat că la formarea numărului de alegători, respectiv, a numărului buletinelor de vot pentru circumscripția electorală nr. 15 Bugeac, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei se conducea de legea locală (Legea UTA Găgăuzia nr. 63-XLIX/VI din 16 iulie 2021 privind introducerea modificărilor și completărilor în Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015, Codul electoral, publicat în Buletinul oficial al Găgăuziei „Ekspres-Kanon” cu nr. 72 (87) din 20 iulie 2021), orientând și organele electorale ierarhic inferioare, cât și organele administrației publice locale. Legea în cauză micșora artificial numărul de alegători, inclusiv și în circumscripția electorală indicată, lipsind de dreptul de vot persoanele (alegătorii) care au locul aflării în aceste circumscripții electorale.

Reclamantul a mai indicat că legea locală nominalizată a fost anulată în baza hotărârii din 04 august 2021 a Curții de Apel Comrat (dosarul nr. 3-19/2021). Cu toate acestea, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, refuză să aplice în activitatea sa hotărârea judiciară în cauză. În această ordine de idei, consideră relevant, prin prisma atacării hotărârii Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 56/1 (261) din 03

septembrie 2021 privind stabilirea tirajului buletinelor de vot, de a obliga Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei să organizeze participarea la vot în cadrul alegerilor deputaților Adunării Populare a Găgăuziei numite pentru 19 septembrie 2021, a persoanelor (alegătorilor) ce au în circumscripția electorală nr. 15 Bugeac viză de reședință.

La 08 septembrie 2021, Chendighelean Alexandr a depus cerere de concretizare, solicitând anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 56/1 (261) din 03 septembrie 2021 privind stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru runda I la alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei, numite pentru data de 19 septembrie 2021, în partea ce ține de stabilirea tirajului buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac și obligarea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei de a stabili tirajul buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac într-un număr de 1842 buletine de vot, de a organiza participarea la vot în cadrul alegerilor deputaților Adunării Populare a Găgăuziei numite pentru data de 19 septembrie 2021 a persoanelor (alegătorilor) ce au în circumscripția electorală nr. 15 Bugeac viză de reședință, adică locul aflării temporare a persoanei (alegătorului) confirmat prin buletinul de identitate (f.d. 30).

Prin încheierea protocolară din 09 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat au fost atrase în calitate de persoane terțe Primăria s. Bugeac, Biroul electoral al secției de votare nr. 36 din s. Bugeac, Biroul electoral al secției de votare nr. 37 din s. Bugeac și Biroul electoral pe circumscripția nr. 1 Comrat (f.d. 61).

Prin hotărârea din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat a fost admisă acțiunea integrală.

S-a anulat hotărârea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 56/1 (261) din 03 septembrie 2021 privind stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru runda I la alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei, numite pentru data de 19 septembrie 2021, în partea ce ține de stabilirea tirajului buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac.

S-a obligat Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei de a stabili tirajul buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac într-un număr de 1842 buletine de vot.

S-a obligat Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei de a organiza participarea la vot în cadrul alegerilor deputaților Adunării Populare a Găgăuziei numite pentru data de 19 septembrie 2021, a persoanelor (alegătorilor) ce au în circumscripția electorală nr. 15 Bugeac viză de reședință, adică locul aflării temporare a persoanei (alegătorului) confirmat prin buletinul de identitate.

Pentru a hotărâ astfel, instanța de fond a stabilit că, organul electoral neîntemeiat a stabilit tirajul buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac într-un număr total de 1106 de buletine de vot, întrucât numărul indicat în buletinele de vot nu corespunde cu numărul real de alegători în circumscripția electorală nominalizată, anume, potrivit datelor campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din Republica Moldova desfășurate la 11 iulie 2021, pe teritoriul circumscripției electorale nr. 15 Bugeac figurau 1824 alegători.

Instanța de judecată a stabilit că la formarea numărului de alegători, respectiv, a numărului de buletinele de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei se conducea de legea locală (Legea UTA Găgăuzia nr. 63-XLIX/VI din 16 iulie 2021 privind introducerea modificărilor și completărilor în Legea UTA Găgăuzia nr. 60 - XXVII/V din 31 iulie 2015, Codul electoral, publicat în Buletinul oficial ai Găgăuziei „Ekspres-Kanon” cu nr. 72 (87) din 20.07.2021), orientând organele electorale ierarhic inferioare, cât și organele administrației publice locale. Legea nominalizată supra, micșora artificial numărul de alegători, inclusiv în circumscripția electorală indicată, lipsind de dreptul de vot persoanele (alegătorii) în aceste circumscripții electorale.

Instanța de judecată a constatat că legea locală nominalizată a fost anulată în baza hotărârii din 04 august 2021 a Curții de Apel Comrat, menținută prin încheierea din 08 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție. Respectiv, din momentul adoptării, hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 56/1 (261) din 03 septembrie 2021 privind stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru runda I la alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei, numite pentru data de 19 septembrie 2021, se baza pe calcule greșite, fără evidența alegătorilor.

De asemenea, instanța de judecată a stabilit că nu este creat încă Registrul oficial de alegători din UTA Găgăuzia, în corespundere cu prevederile art. 38 din Codul electoral al Găgăuziei, adică instrumentul de control prevăzut de lege la întocmirea listelor electorale, cu scopul de a exclude falsificările posibile cu listele electorale pe loc. Corespunzător, s-a constatat că listele electorale întocmite sunt incorecte, nefiind luat în calcul un număr semnificativ de alegători, în legătură cu care fapt organele electorale le vor preciza în mod urgent.

Totodată, s-a stabilit că listele electorale se întocmesc în conformitate cu art. 39 alin. (2) din Codul electoral al Găgăuziei, conform cărora concretizarea anuală a listelor electorale la locul domiciliului permanent al ultimilor și nu mai târziu de 01 aprilie. Adică, norma inserată de asemenea coroborează cu art. 38 din Codul electoral al Găgăuziei, unde la rândul său prevede întocmirea Registrului de alegători a Găgăuziei în baza Registrului de Stat de alegători al Republicii Moldova.

Așadar, instanța de judecată a ajuns la concluzia de a anula hotărârea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 56/1 (261) din 03 septembrie 2021, în partea ce ține de stabilirea tirajului buletinelor de vot pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 deoarece organul electoral nu a motivat necesitatea reexaminării listelor electorale din satul Bugeac, raionul Comrat, întocmite pentru alegerile deputaților în Parlamentul Republicii Moldova din 11 iulie 2021, adică cel puțin cu 2 luni înainte. De asemenea, organul electoral nu a prezentat argumente convingătoare privind micșorarea până la 1544 în această perioadă a numărului de alegători incluși în listele de bază.

Instanța de judecată a conchis în privința temeiniciei pretenției lui Chendighelean Alexandr privind obligarea Comisiei Electorală Centrală a Găgăuziei de a stabili tirajul buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac într-un număr de 1842 buletine de vot și de a organiza participarea la vot în cadrul alegerilor deputaților Adunării Populare a Găgăuziei numite pentru data de 19 septembrie 2021 a persoanelor

(alegătorilor) ce au în circumscripția electorală nr. 15 Bugeac o viză de reședință adică locul aflării temporare a persoanei (alegătorului) confirmat în buletinul de identitate.

La 10 septembrie 2021, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a depus la Curtea de Apel Comrat recurs motivat, redactat în limba rusă, împotriva hotărârii din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat, solicitând casarea hotărârii contestate, cu emiterea unei decizii de respingere a acțiunii integral. La 13 septembrie 2021, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a prezentat cererea de recurs redactată în limba de stat.

În motivarea recursului, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei și-a manifestat dezacordul cu hotărârea din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat, invocând că este nefondată, ilegală, emisă în contradicție cu circumstanțele cazului.

Recurentul a indicat că în primul rând, trebuie să se facă distincție între procedura de formare a listelor electorale deținute în Republica Moldova, care sunt reglementate de Codul electoral al Republicii Moldova și alegerile organizate exclusiv pe teritoriu UTA Găgăuzia în baza Codului electoral local.

Procedura de stabilire a numărului de alegători este reglementată de art. 39 din Codul electoral al Găgăuziei, care stipulează că listele electorale sunt întocmite de autoritățile publice locale ale UTA Găgăuzia și birourile electorale teritoriale pentru fiecare secție de votare separat și includ toți cetățenii cu drept de vot care, în momentul completării listelor, trăiesc pe teritoriul circumscripției respective. Ulterior, listele sunt verificate la locul de reședință al alegătorului inclus în listă, semnate de primarii localităților și făcute publice cu cel mult 20 de zile înainte de ziua alegerilor. Anual, în primul trimestru, autoritățile publice locale actualizează listele electorale la locul de reședință permanentă al acestuia și transmit informațiile relevante Comisiei Electorale Centrale din Găgăuzia până la 01 aprilie, cel târziu. Numai cetățenii Republicii Moldova care au reședința permanentă pe teritoriul Găgăuziei în momentul declanșării campaniei electorale pot fi incluși în principalele liste electorale. Astfel, Comisia Electorală Centrală din Găgăuzia, stabilește numărul de buletine de vot în baza listelor electorale prezentate de autoritățile locale, la caz, Primăria s. Bugeac.

Recurentul a menționat că, pentru a modifica numărul buletinelor de vot, trebuie făcute modificările corespunzătoare în listele electorale, ceea ce nu a fost făcut la momentul depunerii cererii de chemare în judecată și examinării de către Curtea de Apel Comrat. Mai mult, Alexandr Chendighelean nu a cerut biroului electoral teritorial și Comisiei Electorale Centrale din Găgăuzia să modifice listele alegătorilor pentru circumscripția nr. 15 a satului Bugeac. În așa mod, este imposibil să se schimbe numărul buletinelor de vot supuse tipării fără a modifica numărul de alegători incluși în liste.

Recurentul a subliniat că instanța de judecată nu a ținut cont de faptul că lista alegătorilor este completată de biroul electoral teritorial și Primăria s. Bugeac în conformitate cu art. 30 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei. Astfel, instanța de judecată nu poate impune autorităților administrative modul de formare a listelor electorale neavând această informație la materialele cauzei. Mai mult, reclamantul nu a contestat aceste liste și nu a solicitat modificarea acestora. La rândul său, numărul buletinelor de vot imprimate nu poate depăși numărul de alegători identificați de autoritatea locală, adică Primăria satului Bugeac. În acest caz, se observă că numărul

buletinelor se contrazice cu numărul de alegători într-o anumită localitate, circumstanță ignorată de instanța de judecată, așa cum a fost ignorat și faptul că după formarea listelor electorale, informația respectivă a fost adusă la cunoștința publicului.

Recurentul a menționat că la emiterea hotărârii, instanța de judecată a omis faptul că Primăria s. Bugeac nu a reușit să corecteze listele alegătorilor în momentul luării deciziei, iar aceste liste actualizate să fie expediate Comisiei Electorale Centrale.

La 14 septembrie 2021, prin intermediul poștei electronice, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a depus la Curtea Supremă de Justiție, recurs suplimentar împotriva hotărârii din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat, invocând că instanța de judecată nu s-a expus în privința solicitării înaintate la 07 septembrie 2021 privind inadmisibilitatea acțiunii în corespundere cu art. 212 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, pe motiv că nu a fost respectată procedura prealabilă de contestare a actului administrativ.

Mai mult, recurentul a precizat că Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei nu are acces la Registrul de stat al alegătorilor deținut de Agenția Servicii Publice, folosit de către Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova la alegerile din 11 iulie 2021, întrucât alegerile în UTA Găgăuzia sunt desfășurate pe baza listelor alegătorilor întocmite de administrația publică locală a UTA Găgăuzia.

Conform art. 244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, la caz, se contestă acțiunile Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei în perioada electorală, iar în conformitate cu art. 69 alin. (8) din Codul electoral al Găgăuziei, hotărârea instanței de judecată poate fi contestată în termen de 3 zile de la pronunțare.

Hotărârea Curții de Apel Comrat a fost pronunțată la 10 septembrie 2021 (f.d.86-95).

Din materialele cauzei rezultă că la 10 septembrie 2021, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a recepționat dispozitivul hotărârii din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexată (f.d.96).

Conform extrasului din poșta electronică cu adresa caco@justice.md hotărârea motivată din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat a fost notificată părților la proces, la 13 septembrie 2021 (f.d.101).

La 10 septembrie 2021, Comisia Electorală Centrală a depus la Curtea de Apel Comrat recurs motivat împotriva hotărârii din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat, solicitând casarea hotărârii contestate, cu emiterea unei decizii de respingere a acțiunii integral.

Instanța de recurs atestă că recurentul Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, s-a conformat prevederilor legale și în termenul prevăzut la art. 69 alin. (8) din Codul electoral al Găgăuziei, a declarat recurs împotriva hotărârii 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat.

La 13 și 14 septembrie 2021, Curtea Supremă de Justiție a notificat intimaților, în corespundere cu art. 33 din Codul administrativ, prin intermediul poștei electronice,

copia recursului motivat și a recursului suplimentar depus Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, explicându-le dreptul de a depune referințe asupra motivelor recursului (f.d.118, 124-125).

La 16 septembrie 2021, prin intermediul poștei electronice, Chendighelean Alexandr a depus referință prin care a solicitat respingerea ca fiind neîntemeiat recursul depus de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, cu menținerea hotărârii din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat.

Până la data și ora stabilită pentru examinarea a recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție alte referințe nu au parvenit.

Prin încheierea din 15 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție recursul depus de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, împotriva hotărârii din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat a fost numit pentru examinare în fond, în complet de 5 judecători pentru data de 16 septembrie 2021.

Prin prisma articolului 191 alin. (5) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, deciziilor și încheierilor curții de apel.

Iar potrivit art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a decis examinarea cererii de recurs fără participarea părților la proces, fiind inoportună invitarea părților, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței examinarea acesteia.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul înaintat de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei și a casa hotărârea din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat, și de a emite o decizie nouă de respingere integrală a acțiunii, din următoarele considerente.

Conform art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

În interpretarea art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, rezultă că pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în corespundere cu art. 22 și art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal administrate, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Iar potrivit art. 194 alin. (1) și (2) din același cod, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept. În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Recapitulând esența litigiului, în scopul verificării aplicării corecte a dreptului material și procedural, instanța de recurs reține starea de fapt constatată de instanța de fond și confirmată de părți, precum că la 21 iulie 2021, a fost dat startul campaniei electorale pentru Alegerile deputaților în Adunarea Populară a UTA Găgăuzia din 19 septembrie 2021.

Tot din actele cauzei rezultă că la 26 iulie 2021, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei l-a înregistrat pe Chendighelean Alexandr în calitate de candidat în funcția de deputat al Adunării Populare din Găgăuzia pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 56/1 (261) din 03 septembrie 2021, a fost stabilit tirajul buletinelor de vot pentru runda I la alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei din 19 septembrie 2021, conform anexei. În particular, pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac (secțiunile de votare nr. 36 și nr. 37) s-a stabilit tirajul buletinelor de vot într-un număr total de 1106 de buletine de vot.

Din considerentul că după cum a invocat reclamantul în acțiune, prin actul administrativ adoptat de către Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, în partea ce ține de stabilirea tirajului buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac, organul electoral contrar prevederilor art. 49 alin. (2) din Codul electoral al Găgăuziei, nu a ținut cont de faptul că numărul indicat de buletinele de vot nu corespunde cu numărul real de alegători în circumscripția electorală nominalizată, potrivit datelor campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din Republica Moldova desfășurate la 11 iulie 2021, pe teritoriul circumscripției electorale nr. 15 Bugeac figurau 1 824 de alegători, a fost depusă prezenta acțiune de contencios administrativ electoral, solicitând în urma concretizării acțiunii admiterea acesteia în sensul declarat.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță având ca obiect anularea actului administrativ, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, pe care a admis-o integral.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că soluția dată de către instanța de fond contravine circumstanțelor cauzei și este greșită, rezultată din aprecierea incorectă a materialului probator și interpretarea eronată a normelor de drept material.

În corespundere cu art. 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă hotărâre prin care respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sunt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)-e).

Potrivit articolului 1 alin. (3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Conform art. 111 alin. (1) și (2) din Constituție, Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte integrantă și inalienabilă a Republicii Moldova și soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, potrivit prevederilor Constituției Republicii Moldova, în interesul întregii populații, problemele cu caracter politic, economic și cultural.

Pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sînt garantate toate drepturile și libertățile prevăzute de Constituția și legislația Republicii Moldova.

Potrivit art. 1 alin. (1) din Regulamentul Găgăuziei (Gagauz Yeri) nr. 28-XXXI/I din 05 iunie 1998, Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă în componența Republicii Moldova cu statut juridic special ce exprimă autodeterminarea poporului găgăuz care își desfășoară activitatea în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu Legea Republicii Moldova „privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)” și cu prezentul Regulament.

Conform art. 28 alin. (1) și (2) din Regulamentul Găgăuziei (Gagauz Yeri) nr. 28-XXXI/I din 05 iunie 1998, cetățenii au drept de a vota și dreptul de a fi aleși.

Au drept de vot cetățenii Republicii Moldova care locuiesc pe teritoriul Găgăuziei și care au împlinit vârsta de 18 ani, până în ziua alegerilor, cu excepția persoanelor private de acest drept în modul stabilit de lege.

Conform art. 42 din Regulamentul Găgăuziei (Gagauz Yeri) nr. 28-XXXI/I din 05 iunie 1998, autoritatea reprezentativă și legislativă a Găgăuziei este Adunarea Populară a Găgăuziei (Găgăuzianîn Halk Topluşu), iar potrivit art. 43, Adunarea Populară a Găgăuziei este compusă din 35 de deputați aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat pentru un mandat de 4 ani.

Conform art. 44 din Regulamentul Găgăuziei (Gagauz Yeri) nr. 28-XXXI/I din 05 iunie 1998, modul de desfășurare a alegerilor de deputați în Adunarea Populară a Găgăuziei se stabilește de prezentul Regulament și de legea locală.

Astfel, întru garantarea exprimării voinței libere a cetățenilor prin apărarea principiilor democratice în materia dreptului electoral, Adunarea Populară a Găgăuziei a adoptat Codul electoral a Găgăuziei, care reglementează modul de organizare și desfășurare a alegerilor deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei, a Guvernatorului (Başkanului) Găgăuziei, a autorității publice locale: primari și consilieri, retragerea lor la UTA Găgăuzia, precum și organizarea și desfășurarea referendumurilor în Găgăuzia și referendumurile locale în UTA Găgăuzia.

În vederea asigurării exercitării dreptului de vot, este necesar a se face distincție între procedura de formare a listelor electorale deținute în toată Republica Moldova, care sunt reglementate de Codul electoral al Republicii Moldova și alegerile organizate exclusiv pe teritoriu Găgăuziei în baza Codului electoral al Găgăuziei.

Listele electorale potrivit art. 39 alin. (1) și (2) din Codul electoral al Găgăuziei, sunt întocmite de organele administrației publice locale UTA Găgăuzia și de birourile

electorale de sector în două exemplare pe fiecare secție de votare în parte și includ toți cetățenii, ce dispun de drept electoral, care la momentul întocmirii listelor domiciliază pe teritoriul ei. Apoi listele se verifică la domiciliul alegătorilor, incluși în liste, sunt semnate de către conducătorii localităților și se aduc la cunoștința societății nu mai târziu de 20 zile înainte de ziua alegerilor.

Organele administrației publice locale (başkanatlar) prezintă anual în decursul primului trimestru, concretizează listele alegătorilor la locul domiciliului permanent al ultimilor și nu mai târziu de 1 aprilie prezintă informația corespunzătoare Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei.

Din interpretarea normei vizate se deduce cert că, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei stabilește numărul buletinelor de vot în baza listelor electorale întocmite și furnizate de autorităților publice locale UTA Găgăuzia, la caz Primăria s. Bugeac.

Astfel, pentru a vedea dacă actul administrativ contestat – hotărârea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 56/1 (261) din 03 septembrie 2021 privind stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru runda I la alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei din 19 septembrie 2021, în partea ce ține de stabilirea tirajului buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac, respectă standardele legislației electorale cât și a legilor speciale în acest sens, scopul cărora este asigurarea și realizarea dreptului electoral, prima instanță urma să analizeze listele electorale întocmite de organele administrației publice locale UTA Găgăuzia și de birourile electorale de sector pe secția de votare vizată, dacă listele includ toți cetățenii, ce dispun de drept de vot, care la momentul întocmirii listelor domiciliază pe teritoriul ei, dacă listele au fost verificate la domiciliul alegătorilor, incluși în liste, precum și dacă a fost solicitată modificarea listelor electorale, circumstanță însă ce a fost lăsată fără apreciere de către prima instanță.

La caz, reclamantul pretinde că, la emiterea hotărârii contestate, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei nu a ținut cont de faptul că numărul indicat de buletinele de vot nu corespunde cu numărul real de alegători în circumscripția electorală nominalizată anume, potrivit datelor campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din Republica Moldova desfășurate la 11 iulie 2021, pe teritoriul circumscripției electorale nr. 15 Bugeac figurau 1 824 de alegători, și nu 1106 - cum s-a stabilit în hotărârea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei contestată.

Colegiul citează ca fiind pertinente și prevederile art. 49 alin. (2) din Codul electoral al Găgăuziei, care stipulează expres că buletinele de vot se tipăresc pe hârtie opacă (mată), cel mai târziu cu trei zile înainte de ziua alegerilor într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători. Pe fiecare buletin se aplică două numere, care corespund numărului de ordine al circumscripției și numărului de ordine al secției de votare respective. După tipărire, buletinele de vot se pliază astfel ca partea pe care alegătorul aplică ștampila „sețim” să nu fie vizibilă.

Conform art. 38 alin. (6) și (7) din Codul electoral al Găgăuziei, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei după anunțarea zilei alegerilor și formarea organelor electorale corespunzătoare, transmite, nu mai târziu cu 25 zile înainte de alegeri la

organele administrației publice locale datele din Registrul de alegători a Găgăuziei pentru verificarea listelor electorale întocmite pe fiecare secție de votare.

Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei folosește Registrului listelor al alegătorilor Găgăuziei în calitate de instrumentul de control a organelor administrației publice locale a Găgăuziei la întocmirea listelor de alegători concret pe fiecare secție de votare aparte în scopul excluderii falsificărilor posibile și machinațiilor cu listele alegătorilor pe loc.

În același timp, potrivit art. 39 alin. (10) din Codul electoral al Găgăuziei, modificările din listele electorale pot fi solicitate de către alegători de la Comisia Electorală Centrală din Găgăuzia sau de la biroul electoral cel târziu în ziua care precede ziua alegerilor.

Conform art. 30 alin. (1) lit. a) din Codul electoral al Găgăuziei, biroul electoral teritorial completează și verifică, împreună cu autoritățile publice locale, listele electorale, asigură inviolabilitatea acestor liste și buletinelor de vot, poartă responsabilitatea corectitudinii și exhaustivității completării acestora.

Sub acest aspect și prin aplicarea regulilor de interpretare corectă a normelor de drept material sus- indicate este evident că prima instanță, examinând cauza, greșit a concluzionat despre necesitatea admiterii acțiunii reclamantului Chendighelean Alexandr, pe motiv că reprezentanții organelor electorale nu au putut motiva necesitatea reexaminării listelor electorale din satul Bugeac, raionul Comrat întocmite pentru alegerile deputaților în Parlamentul Republicii Moldova din 11 iulie 2021, adică cel puțin cu 2 luni înainte, cât și micșorarea până la 1544 în această perioadă a numărului de alegători incluși în listele de bază.

La acest capitol, instanța de recurs reține că la judecarea cauzei în prima instanță Primăria s. Bugeac a explicat că după prelucrarea informațiilor referitor la persoane/alegătorii din satul Bugeac, s-a stabilit că numărul alegătorilor de 1842 de persoane, care a fost stabilit la momentul alegerilor în Parlamentul Republicii Moldova din 11 iulie 2021, nu corespunde situației reale la zi, drept urmare Primăria s. Bugeac a făcut ajustări și a stabilit că numărul alegătorilor care locuiesc efectiv în sat este de 1544 de persoane.

Totodată, în contextul normelor de drept citate supra Colegiul reține pentru a modifica numărul buletinelor de vot, trebuie făcute modificările corespunzătoare în listele electorale.

Conform art. 40 din Codul electoral al Găgăuziei, nu mai târziu de 20 de zile înainte de ziua alegerilor, listele alegătorilor sunt afișate în sediile secțiilor de votare și plasate pe website-ul Comisiei Electorale Centrale din Găgăuzia. Un exemplar al listelor se păstrează în primărie (küü, kasaba (munițiپی) başkanatlarında). Nu mai târziu de 20 de zile înainte de ziua alegerilor, alegătorii sunt informați prin toate mijloacele posibile (mass-media, telefon, internet, anunțuri și afișe) locația secției de votare unde pot vota.

Alegătorilor li se oferă posibilitatea să ia cunoștință cu listele alegătorilor și să verifice corectitudinea întocmirii lor. Alegătorii sunt în drept să conteste neincluderea sau excluderea lor din listă, cât și referitor la greșelile admise la scrierea datelor despre

alegător sau a altor alegători nu mai târziu decât cu o zi înainte de ziua alegerilor. Contestațiile se examinează de autoritățile electorale corespunzătoare în decurs de 24 de ore, iar deciziile acestora pot fi contestate în instanță de către persoanele interesate conform procedurii stabilite, în cazul primirii refuzului de a introduce sau a exclude modificări în listă.

Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei întocmește și aprobă procedura de întocmire, verificare, actualizare a listelor alegătorilor, în mod special reglementând modul de transferare a listelor alegătorilor la birourilor electorale, includerea (excluderea) alegătorilor din liste de către membrii biroului electoral teritorial, cu prezentarea ulterioară a listelor definitive a alegătorilor cât și alte aspecte și detalii necesare.

Așadar, potrivit normei enunțate, alegătorii au dreptul să înainteze organului electoral contestații împotriva neincluzerii sau excluderii lor de pe listă precum și inexactitățile în specificarea informațiilor despre aceștia, respectiv ținând cont de împuternicirile atribuite de lege, birourile electorale teritoriale sunt în drept de a modifica listele electorale.

La caz, lipsesc înscrisuri ce ar proba faptul că Chendighelean Alexandr a solicitat Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei modificarea listelor electorale pe teritoriul circumscripției electorale nr. 15 Bugeac, până la înaintarea prezentei cererii de chemare în judecată.

Drept urmare, instanța de recurs apreciază ca fiind întemeiat argumentul recurentului precum că este inadmisibil să se schimbe numărul buletinelor de vot supuse tipării fără a modifica listele cu numărul de alegători.

De asemenea, instanța de recurs subliniază că numărul buletinelor de vot imprimate nu poate depăși numărul de alegători identificați de autoritatea publică locală, la caz Primăria s. Bugeac și incluși pe listele electorale.

Mai mult, Curtea de Apel Comrat a ignorat prevederile art. 30 din Codul electoral al Găgăuziei și nu a ținut cont de faptul că lista alegătorilor este completată de biroul electoral teritorial și Primăria s. Bugeac, greșit și arbitrar preluând argumentul reclamantului că numărul de alegători la alegerile parlamentare necesită să corespundă cu numărul alegătorilor pentru alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei.

În acest context, Colegiul consideră că atâta timp cât la materialele cauzei lipsesc listele electorale pe circumscripția nr. 15 Bugeac, iar potrivit recurentului, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei nu a primit listele actualizate ale alegătorilor de la Primăria satului Bugeac, verificate de biroul electoral teritorial din satul Bugeac, având în vedere că doar la 08 septembrie 2021, prin încheierea Curții Supremă de Justiție s-au declarat inadmisibile recursurile depuse de Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașkanul Găgăuziei împotriva hotărârii din 04 august 2021 a Curții de Apel Comrat, prin care s-au anulat ca fiind ilegală Legea UTA Găgăuzia nr. 63-XLIX/VI din 16 iulie 2021 „Cu privire introducerea modificărilor și completărilor în Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”, publicată la 20 iulie 2021 în buletinul oficial al Găgăuziei Ekspres-Kanon, ediția nr. 72 (817). Drept urmare Colegiul lărgit consideră neîntemeiată concluzia Curții de Apel Comrat privind

obligarea stabilirii tirajului buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac într-un număr de 1842 buletine de vot.

În ceea ce privește concluzia primei instanțe precum că legea locală (Legea UTA Găgăuzia nr. 63-XLIX/VI din 16 iulie 2021 privind introducerea modificărilor și completărilor în Legea UTA Găgăuzia nr. 60 - XXVII/V din 31 iulie 2015, Codul electoral, publicat în Buletinul oficial ai Găgăuziei „Ekspres-Kanon” cu nr. 72 (87) din 20.07.2021), a fost anulată în baza hotărârii din 04 august 2021 a Curții de Apel Comrat, menținută prin încheierea din 08 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție, iar din momentul adoptării, hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 56/1 (261) din 03 septembrie 2021 privind stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru runda I la alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei, numite pentru data de 19 septembrie 2021, se baza pe calcule greșite, fără evidența alegătorilor, Colegiul o consideră ca fiind neîntemeiată, deoarece din materialele cauzei rezultă că urmare a actelor judecătorești emise, la 09 septembrie 2021, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a adoptat hotărârea nr. 59/1 (281) privind abrogarea hotărârii Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 30/3 (125) din 20 iulie 2021, prin care a acordat administrației publice locale a UTA Găgăuzia termen până la 10 septembrie 2021, ora 16:00, să ajusteze listele electorale în corespundere cu prevederile art. 39 din Codul electoral al Găgăuziei.

Reieșind din cele menționate, instanță de recurs apreciază ca nefondate criticile și argumentele intimatului invocate în referință, și care urmează a fi respinse deoarece în esență, sunt identice argumentelor expuse în acțiune și nu pot influența soluția pe caz.

Având în vedere circumstanțele stabilite, completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa hotărârea integral hotărârea din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat prin care a fost admisă integral acțiunea depusă de Chendighelean Alexandr împotriva Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, persoane terțe Chendighelean Alexandr, Gherasimov Grigorii, Primăria s. Bugeac, Biroul electoral al secției de votare nr. 36 din s. Bugeac, Biroul electoral al secției de votare nr. 37 din s. Bugeac și Biroul electoral pe circumscripția nr. 1 Comrat, privind anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 56/1 (261) din 03 septembrie 2021 privind stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru runda I la alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei din 19 septembrie 2021, în partea ce ține de stabilirea tirajului buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac și obligarea emiterii actului administrativ, și se emite o decizie nouă de respingere integrală a acțiunii.

În conformitate cu art. 68 și 69 din Codul electoral al Găgăuziei în coroborare cu art. 248 alin. (1) lit. c), art. 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul depus de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei.

Se casează integral hotărârea din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Comrat și se emite o decizie nouă, prin care:

Se respinge acțiunea depusă de Chendighelean Alexandr împotriva Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, persoane terțe Chendighelean Alexandr, Gherasimov Grigorii, Primăria s. Bugeac, Biroul electoral al secției de votare nr. 36 din s. Bugeac, Biroul electoral al secției de votare nr. 37 din s. Bugeac și Biroul electoral pe circumscripția nr. 1 Comrat, privind anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 56/1 (261) din 03 septembrie 2021 privind stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru runda I la alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei din 19 septembrie 2021, în partea ce ține de stabilirea tirajului buletinelor de vot pe circumscripția electorală nr. 15 Bugeac și obligarea emiterii actului administrativ.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecători

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru

Victor Burduh